

Finlands Synskadade

FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA SYNSKADADES ORGANISATIONSTIDNING

10/15

8 Ska Synvillan
säljas?

16 Känslokaos när
synen försvinner

20 Funka – ett företag
som vågar se helheten

Innehåll

Nr 10, december 2015

LEDAREN

3 10 år med FSS

ARTIKLAR

- 4 Ledsagare – en viktig resurs
- 7 Apparat mäter hur man egentligen ser
- 8 Synvillan får säljas
- 12 Trygg trappa stärker kroppen
- 14 Utblick: Vägar till förändring
- 16 Omöjligt att vara beredd på en synskada
- 18 "Många klarar inte av att ringa med sin telefon"

KÅSERIET

13 Ergoterapi – mångsidigare än man tror

PROFILEN

20 "Det finns inget vi och dom"

AKTUELLT

25 Aktuellt

AKTUELLT I DISTRIKTEN

27 Aktuellt i distrikten

18

8

4

Finlands Synskadade

Finlands Synskadade är organisations-tidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 104. Nummer 1/2016 utkommer 28.1, deadline 18.1.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09-6962 300

Chefredaktör: Sören Jonsson
Tfn 044 712 3017
e-post: soren.jonsson@fss.fi

Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar:
FSS kansli, tfn 09-6962 300
e-post: kansliet@fss.fi

Pärmbild: "Det är inte styrelsen som är förbundet, inte medlemmarna eller personalen heller. Det är vi alla", säger Sune Huldin som är vald ordförande för förbundet.

Foto: Sören Jonsson

ISSN 0789-5739
Forsberg, Jakobstad 2015

10 år med FSS – tillbakablick och framtidsspaning

På höstmötet 2005 fick jag förtroendet att bli invald i förbundets styrelse som ledamot. Då befann sig kansliet ännu på Nylandsgatan i oändamålsenliga utrymmen fördelade på 2 våningar. Sedan har det blivit ett flertal val där jag invalts. Fem år som ledamot, ett år som vice ordförande och nu senast fyra år som styrelsens ordförande. Det har varit en lärorik resa jag fått göra med både solsken och åskväder.

Mycket har hänt under dessa 10 år. Ganska snart påbörjades en planering om att sälja de gamla utrymmena och gå med i ett nybygge i Arabiastranden där det skulle bli en finlandssvensk oas av olika aktörer och bostäder. Vi påbörjade även en organisationsutvecklingsprocess som skulle utmytna i en klarare struktur. Det skapades en modell där inte endast verksamhetsledaren hade ansvar utan mellanchefer tillkom som hade ansvar för sina respektive verksamhetsområden samtidigt som utskotten föll bort och arbetsgrupper tillsattes i stället vid behov.

År 2009 flyttade så centralkansliet in i nya utrymmen i Arabia, fina, ändamålsenliga utrymmen. I dag står vi inför problemet att utrymmena kanske ändå är dimensionerade för en större personalstyrka än vad vi har vilket ger onödigt stora kostnader på årsbasis. Under de senaste åren har styrelsen arbetat mycket med att försöka få ner kostnader, sam-

tidigt som det blir allt svårare att hitta nya externa finansiärer.

För att kunna bibehålla den goda service och verksamhet FSS i dag bedriver kan man inte skära i personalstyrka utan andra faktorer bör ses över, anser jag. FSS har tillsammans med Stiftelsen Svenska Blindgården ägt ett markområde i Esbo som omvandlades till 46 småhustomter. Av dessa har nu 40 stycken sålts och inkomsterna från dessa har placerats så att bästa möjliga avkastning ska kunna användas till medlemmarnas bästa.

Många stora utmaningar står framför, inte minst landets ekonomiska situation och ett allt hårdare samhällsklimat. Attityder mot minoriteter och personer med funktionsnedsättning och språkgrupper hårdnar – också i förbundet. Här uppmanar jag alla att inte låta negativitet sprida sig i förbundet. En annan utmaning är utvecklingen inom den digitala världen som går oerhört snabbt framåt. Vi måste fortsätta vara med i denna utveckling.

Nu när jag efter 10 år väljer att lämna styrelseuppdragen så önskar jag den kommande styrelsen och personalen lycka till i det fortsatta arbetet för oss synskadades bästa. Samtidigt vill jag tacka kolleger, personal samt alla samarbetspartners för ett gott samarbete under de gångna åren och önskar er alla en riktig fridfull jul.

BENGT AHLVIK
STYRELSEORDFÖRANDE

▲ **ÖGONBINDEL.** Torbjörn Lang får prova på hur det är att inte se. Christian Ahlbom hjälper Lang att sätta sig till bords.

TEXT OCH FOTO: EMMA STRÖMBERG

Ledsagare – en viktig resurs

Det behövs personer som kan ställa upp som ledsagare på olika evenemang och utflykter. Därför har Vasa svenska synskadade ordnat en utbildning för personer som vill bli allmänna ledsagare.

EN ALLMÄN LEDSAGARE och en personlig assistent är helt olika saker. En allmän ledsagare har upp till fem personer som denne assisterar medan en personlig assistent ledsagar en person. Allmänna ledsagare kan komma med på resor och evenemang som en förening för synskadade

ordnar och hjälpa till i de situationer där det behövs, till exempel berätta vad det finns för mat på frukostbordet eller vara med på en aktivitet där en deltagare känner att denne behöver stöd.

En lördag morgon i Vasa svenska synskadades lokal har tio frivilliga samlats för

” Man måste ha förtroende för personen som ledsagar och känna sig trygg med denne.

att lära sig vad man ska tänka på när man ledsagar en person. De får också öva på att ledsaga och med ögonbindel själv få prova på hur det är att bli ledd av någon annan.

Febe Mörk som ordnat kursen betonar att kommunikationen är a och o mellan ledsagaren och den synskadade.

– Det är inte bara den allmänna ledsagaren som ska anpassa sig efter den synskadade, det är vise versa också, för den synskadade måste berätta att nu behöver jag hjälp med detta, kan du hjälpa mig med det. Man kan inte läsa någons tankar, säger Mörk.

Britten Nylund är informatör på Finlands Svenska Synskadade (FSS) och själv synskadad. Hon drar en del av kursen. Hon säger att tillit är det viktigaste för att det ska fungera mellan ledsagaren och den synskadade.

– Man måste ha förtroende för personen som ledsagar och känna sig trygg med denne. Det är också bra om ledsagaren känner till lite om den som ska ledsagas.

Allmän ledsagning är helt frivilligt arbete och det här är den första kursen i ledsagning som ordnas inom Förbundet Finlands Svenska Synskadade (FSS). Mörk berättar att de har haft för få ledsagare till olika utflykter som föreningen ordnat och därför

ALLMÄN LEDSAGARE

- En allmän ledsagare hjälper synskadade på resor och evenemang.
- Föreningen som ordnar resan ser till att det finns ledsagare med.
- Det är frivilligt arbete, men ledsagaren ska inte behöva betala för resan eller andra kostnader i samband med evenemanget.
- Vem som helst kan bli allmän ledsagare och gå en kurs som en förening för synskadade ordnar.

ordnade de den här kursen. Tidigare har det ofta varit partnern till en synskadad som har kommit med och sedan också hjälpt andra som behövt assistans, eller så har de frågat folk att ställa upp på enskilda tillfällen.

– Men det kan vara problematiskt om de som ledsagar inte har fått någon skolning alls. Till exempel tystnadsplikten är en väldigt viktig sak som är bra att ha koll på innan man blir ledsagare, säger Mörk.

Hon betonar också att det skulle vara mycket viktigt att ordna ledsagningskurser i andra föreningar också.

– Jag vet att behovet finns, men ekonomin kan komma emot. Därför skulle det behövas mer stöd för ledsagningsverksamhet. För en allmän ledsagare ska ju inte behöva betala för att komma med på en resa.

På kursen ska det just bli lunch och deltagarna har delats upp i par. Den ena har

▲ **LYCKAD KURS.** Mobilityinstruktör Beatrice Blomqvist, informatör Britten Nylund och distriktssekreterare Febe Mörk var trion som höll i trådarna.

ögonbindel på sig och den andra ska leda när de tar mat och går till bordet.

Christian Ahlbom, som är pensionär, har redan varit med som ledsagare på några resor.

– Men det är bra att gå på den här kursen och lära sig lite till, säger Ahlbom.

Torbjörn Lang som just har blivit ledd till bordet av Christian vet själv hur det är att se dåligt. Han har tidigare varit synskadad, tills han gjorde en hornhinnetransplantation och började se bra igen.

Susanne Granholm var med när Vasa svenska synskadade åkte till Helsingfors för att se musikalen Mamma Mia.

– Det var en väldigt rolig upplevelse. Alla var så positiva. Så när Febe frågade om jag ville gå den här kursen tackade jag genast ja.

Susanne har varit arbetslös sedan ett år tillbaka och har tid att ställa upp som frivillig.

Den yngsta på kursen, **Hanna Widd**, tycker också att det är en så positiv stämning på föreningens evenemang.

– Min morfar har varit synskadad sedan många år tillbaka och jag har hängt med på många evenemang som ung.

I början av april 2016 kommer Vasa Svenska Synskadade att ordna en ledsagar-kurs tillsammans med Norra Österbottens svenska synskadade. ●

Apparat mäter hur man egentligen ser

Det åboländska företaget Ocuspecto har utvecklat en ny apparat för att testa synen med. Med en och samma apparat testas synfält, synskärpa, kontrastsyn och reaktionstid för visuell stimuli.

DET ÄR FLERA tunga namn inom ögonbranschen som ligger bakom den nya apparaten "Ocusweep". Bakom apparaten ligger mycket forskning och kliniska tester. Ögonläkare **Markku Leinonen** är specialist i ögonsjukdomar och är hjärnan bakom apparaten. Företaget har dessutom fått mycket råd och hjälp av flera finländska oftalmologer, allmänläkare och optiker. Bland annat den ansedda oftalmologen, professor **Lea Hyvärinen**.

– Med Ocusweep mäter man vilken effekt en synskadad har – inte bara ögats synskärpa. Apparaten är speciellt gjord för att mäta hur bra man kan fungera med sin nedsatta syn. Vanligtvis kan en ögonläkare inte mäta detta. Ocusweep ger däremot en heltäckande bild av patientens syn, säger vd **Tapio Mäntysalo**.

Enligt Mäntysalo skriver inte ögonläkare ut rättmätiga utlåtanden. Ibland kan synskadan vara jobbig att leva med, men det kommer inte fram i synkontrollen. Då får inte patienten de förmåner som han eller hon egentligen skulle behöva såsom rehabilitering och hjälpmedel. Synen är ett samspel mellan ögon och hjärna och Ocusweep testar hela synsystemet.

– Reaktionsförmågan ligger som grund till apparaten. Vi kan mäta hur snabbt ögat reagerar på impulser och hur snabbt hjärnan analyserar vad ögonen ser. Det ger en bra bild av synen. Resultaten analyseras automatiskt och styrkan ligger i att man snabbt får lättöverskådliga testrapporter.

Tack vare att apparaten är automatisk och lätt att använda kan den också användas av allmänläkare. Apparaten ska bland annat hjälpa allmänläkare att utföra synkontroll för körkort, men den är också ett kraftfullt verktyg för ögonläkare och optiker.

◀ **FÖRTROENDE.** Med rösterna 28 mot 24 valdes Sune Huldin till ny ordförande för år 2016-2017.

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

Synvillan får säljas

Det var nog många som blev förvånade när de fick kallelsen till höstmötet. Styrelsen förslög att verksamhetsutrymmena vid Arabiastranden, som inte har varit längre än sex år i bruk, skulle säljas.

KOSTYMEN BLEV FÖR stor, konstaterade flera medlemmar på höstmötet, bland annat **Arto Vanhanen** och **Johan Sundholm**. "Vad händer nu?", var det många som undrade över.

– Man hade stora förväntningar på att få ett svenskspråkigt synskadecenter till Arabiastranden. Jag satt själv i styrelsen när planerna gjordes och i efterhand måste jag konstatera att vi misslyckades. I dag kostar utrymmena för mycket och risken är att verksamheten lider då även distriktsföreningarnas understöd minskar, säger Johan Sundholm.

Organisationsledare **Matthias Jakobsson** fick i uppdrag av styrelsen att göra en utredning över läget.

– Utmaningen med Synvillan är att utrymmena för tillfället är klart mindre värda än vad de kostade att bygga, men samtidigt är det för dyrt att vara kvar i utrymmena på grund av ett högt vederlag, säger Jakobsson.

I utredningen beskriver Jakobsson tre alternativ som förbundet kan välja. Första alternativet är att stanna kvar. Problemet är att det blir dyrt i längden. Det andra alternativet är att sälja utrymmena och hyra in sig någon annan stans. En möjlig tillflyktsort skulle vara Synskadades centralförbunds utrymmen intill Östra Centrum i Helsingfors.

– Om vi får Synvillan såld till ett okej pris och flyttar till SCF blir det mera pengar över till verksamheten. Vi sätter inte pengar i väggarna, så att säga. Samtidigt tror jag att det

kan komma många synergieffekter av en flytt. Fördelen med SCF är att vi får hyra in oss till vederlagspris. Lika förmånligt går det inte att hitta på privata marknaden.

RAY ställer flera krav när det kommer till utrymmen som delfinansierats av dem. Ett av kraven är som Jakobsson nämner att andra föreningar som får allmänt bidrag av RAY får hyra in sig till vederlagshyra.

Det tredje alternativet är att hyra ut Synvillan och köpa eller hyra ett annat utrymme. Också här ställer RAY vissa krav. Man får maximalt hyra ut ett utrymme på privata marknaden i fem år. Efter det måste en försäljning ske. Styrelsen valde därför att be om en fullmakt att sälja Synvillan då det även med det tredje alternativet blir aktuellt. Efter diskussion på mötet fick styrelsen denna fullmakt.

På höstmötet togs inte ställning till vart FSS:s kansli skulle flyttas. Fullmakten som höstmötet gav styrelsen innehåller inga villkor. Det blir styrelsens uppdrag att hitta den bästa lösningen, och alla alternativ är ännu möjliga. Tidtabellen är också oklar. En flytt sker inte i en hast, men styrelsen kan välja att agera snabbt.

– Jag antar att styrelsen tar ställning till det nu på decembermötet. Det kan hända att man lägger ut utrymmena till försäljning och ser till vilken prisnivå man skulle få utrymmena sålda. Om man inte får ett bra pris skjuter man säkert på det, konstaterar Jakobsson.

Aili Alexandersson

En försäljning av Synvillan var långt ifrån allt som höstmötet beslutade. Det allra första som beslutades var att **Aili Alexandersson** från Åland blir hedersmedlem i förbundet tack vare hennes förtjänstfulla insatser i förbundet.

Arto Vanhanen presenterade kort hur mycket Alexandersson betytt för förbundet.

– För Aili var punktskriften en hjärtefråga. Men hon har gett FSS väldigt mycket mer. När hon kom in i FSS såg hon att det behövdes mycket hjälp. Hon inrättade kretsar, stödverksamhet, ledsagning, och frivilligarbete i förbundet. Hon har lett oss framåt med sitt ljus och sitt engagemang.

Sune Huldin valdes till styrelseordförande

På höstmötet valdes dessutom av ny ordförande och fem nya ledamöter. Sune Huldin och Anders Nyberg ställde upp som ordförandekandidater. Efter en jämn omröstning stod det klart att Sune Huldin blivit vald.

– Jag är lite omtumlad måste jag säga. Det gläder mitt hjärta att jag får förverkliga det jag tror på. Jag vill försöka göra FSS till ett ännu bättre förbund för synskadade, säger Huldin.

Huldin som jobbade i drygt 25 år på förbundet kan förbundet som sin egen ficka. Dessutom har han suttit som vice ordförande i förbundsstyrelsen i ett år.

– FSS viktigaste uppgift är att se till att våra rättigheter beaktas i samhället. Vi måste vara med och påverka så att samhället blir tillgängligt för oss synskadade. Vi har gjort stora insatser, men vi har ännu mycket kvar att göra, inte minst när det gäller ny teknik. Tillsammans kan vi åstadkomma mycket, säger Huldin.

Förutom ordförandeval valdes också övriga styrelseposter. På höstmötet valdes Anders Nyberg till vice ordförande. Kenneth Ekholm, Johan Sundholm, Carl-Erik Mattlar och Paulina Hannus valdes in som ledamöter. Förutom de nyvalda sitter även Sigrun Bessadottir och Fredrik Lindeman i styrelsen som ledamöter. ●

Trygg trappa stärker kroppen

Ju äldre man blir desto svårare blir det att röra sig. Det är en otrevlig sanning. För många äldre är trappan otrygg, men det ska tre unga företagare råda bot på. – Det här är det största som gjorts för trappors tillgänglighet sedan handräcket uppfanns, säger Eirik Medbø stolt.

EIRIK MEDBØ ÄR en av grundarna till Assistep - en rullator för trappan. Behovet till hjälp i trappan fick han själv uppleva som femtonåring då han hjälpte sin farmor upp och ned för trappan.

– Det började som ett studieprojekt, men har lett till något mycket större. Vi fick höra hur farlig trappan är för äldre och jag började tänka på min egen farmor. För henne var trappan osäker. Hon vågade inte gå i den själv och jag fick ofta leda henne, säger Medbø.

– Tänk om farmor skulle ha fått uppleva Assistep. Det skulle ha varit en stor ära för mig, men tyvärr gick hon bort när jag var yngre.

Det gjordes en studie 2010 i Norge som visar att många äldre faller och skadar sig i trappan. Rapporten visar att 50 personer

▲ UPP OCH NER. Med ett rejält grepp om handtaget

omkommer i Norge varje år till följd av fall i trappor och ytterligare 30 000 skadas. I Finland är fallskador också den vanligaste olycksorsaken som leder till döden. Bland äldre, de över 74 år, sker över 60 procent av fallen i hemmet, men inte specifikt i trappan. Dessa tråkiga siffror fick tre studenter i Norge att hitta en lösning. Deras uppfinning är en motsvarighet till en rullator i trappan.

är det mycket lättare att röra sig i trappan.

Produkten de har utvecklat består av ett räcke med ett handtag som står ut från räcket. Äldre som behöver hjälp i trappan kan med båda händerna stöda sig upp och ned för trappan.

– Varje trappsteg är enkelt och säkert. För att gå upp i trappan trycker man bara upp handtaget med båda händerna och stöder sig mot handtaget när man tar ett steg. För att gå neråt lyfter man litet på handtaget så

frigörs det och man för handtaget framåt. Därefter kan man lägga vikten på handtaget, stödja sig på det och ta ett steg neråt.

Klara sig själv

Assistep handlar om livskvalitet och att klara av vardagen på egen hand.

– Förut har man tänkt att man inte längre ska använda det man inte längre klarar av. Vi

” **Trappan är det bästa träningshjälpmedlet som man har där hemma.**

◀ **TEAM.** Halvor Wold, Ingrid Lonar och Eirik Medbø i trappan.

däremot vill lära folk att bemästra det som de inte längre klarar av att använda. Vi vill uppmuntra folk att hålla sig själv i form.

Företaget har ett motto – att alltid använda trappan. Generellt sparar man också tid på att använda trappan.

– Det är många synskadade och äldre som undviker trappan. De flyttar bort från ställen som enbart har trappor. Det är tråkigt, för trappor är en väldigt effektiv träningsform. Trappan är det bästa träningshjälpmedlet som man har där hemma, säger Medbø.

Först Sverige, sedan Finland

Assistep lanserades i maj i år och har fått mycket positiv respons. 2016 lanserar de produkten till Sverige och Finland står näst på tur, antingen redan 2016 eller under 2017.

– Assistep är ett hjälpmedel speciellt för att gå i trappan. Vi har hört många som tycker ett ”wow, det här borde man haft för länge sedan”.

Samtidigt som de säljer och förevisar trapphjälp får de nya idéer och förbätt-

ningsförslag. De håller tät kontakt med äldreboenden och användare för att se om det finns andra behov.

Den första prototypen tog två år att göra och förbättra. Företagarna samarbetade med ergoterapeuter och fysioterapeuter för att förstå vad som gör trappan jobbig för äldre.

– En gång hade vi en tanke av att skapa den perfekta lösningen. Ett hjälpmedel som man inte kan falla med. Men vi har insett att hjälp räcker. Bara vi kan ge en trygghetsfaktor så tror vi att folk börjar använda trappan.

Den främsta användargruppen är personer med Parkinson och MS. Men synskadade är också en grupp som företagarna tänkt på. Förstås går det att underlätta trappan för synskadade med andra metoder: klara markeringar, bra belysning och kontraster.

– Vi har ambitioner att laga ett handtag med gul kontrastfärg som är lättare att se, och kanske också ett handtag med någon form av ljudanordning för offentliga miljöer. ●

Ergoterapi – mångsidig hjälp till vardagsbekymmer

SEDAN BARNDOMEN HAR jag kommit i kontakt med begreppet ergoterapi. Givetvis visste jag inte att det hette så på svenska. Jag fick min ergoterapi av en mycket ambitiös ergoterapeut på Barnens borg.

När man som barn får ergoterapi sker det genom lek. Jag minns att vi byggde klossar, lade pussel och liknande. För mig har det återberättats hur ergoterapeuten en gång skulle ha mig att visa var hästens svans var belägen. Logiskt nog visade jag på mitt huvud eftersom jag då hade långt hår. Både ergoterapeuten och jag var väldigt viljestarka till naturen. Till slut undrade jag hur min svans är på huvudet och hästens svans på stjärten. Syftet med detta var att få mig att undersöka föremål. Eftersom min finska inte var vad den är idag kan även språket ha varit en mur i vår kommunikation.

Då jag var inne på mitt andra läsår vid yrkesträningsskolan Optima i Nykarleby ansåg personalen att det kunde vara bra med ergoterapi. En ergoterapeut träffade mig ungefär tio gånger för att på så vis kunna kartlägga mina ADL-färdigheter. Då tränade vi att koka kaffe med kaffekokaren, att torka ytor och röra oss i samhället.

För drygt ett år sedan blev det igen aktuellt med ergoterapi. Eftersom jag flyttade till den bostad jag bor i nu tyckte jag att ergoterapin skulle påbörjas i min nya bostad. Först kom ergoterapeuten och intervjuade mig och frågade vad jag önskar av min ergoterapi. Därefter observerades en aktivitet som jag utförde.

Under våren och hösten har jag haft två perioder av ergoterapi på 60 minuter. Terapin har skett i mitt hem. Första målet jag satte upp var att byka. Först satt jag på tvättmaskinen med ergoterapeutens hjälp. Sedan gjorde jag det ensam. Tack vare min ergoterapeut har jag fått lite mer själv-säkerhet. Jag är personen som helst gör motbudande hemmasysslor med musik i bakgrunden. Detta har fått såväl terapin som hemsysslorna att inte vara en börda.

ANNA SIIRONEN

Vägar till förändring

DEN HÄR ARTIKELN bjuder jag på några axplock ur den temadag om funktionshinder och vägar till förändring som SAMS ordnade i Helsingfors den 18 november 2015. Fram till slutet av augusti 2016 är jag vikarierande juridiskt ombud på SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder. Jag har arbetat flera år som journalist på Svenska Yle och är juris magister till min utbildning.

Nordiskt samarbete vill göra vardagen lättare

Margareta Pietikäinen, fil.mag. och tidigare riksdagsledamot för Svenska folkpartiet, har länge arbetat med frågor inom funktionshindersektorn i Norden, bland annat då hon var medlem i det nordiska handikappolitiska rådet. Hon anser att det nordiska samarbetet nu är viktigare än någonsin.

Pietikäinen har fått många aha-upplevelser om problem i vardagen för funktionsnedsatta personer. Någon höll på att inte få komma med på flyget på grund av ledarhunden. Vid en middag i Köpenhamn måste de levande ljusen släckas och allt dukas om, då det inte fanns plats för en rullstol vid det dukade bordet. Allt det här trots att flygbolaget och restaurangen på förhand var informerade om behoven.

Alltför många har varit med om liknande upplevelser i vardagen, sa Pietikäinen.

Den senaste handikappolitiska redogörelsen från regeringen är från 2006, berättade hon.

– Ett absolut krav är att regeringen ger en ny redogörelse i slutperioden av regeringstiden, så de kan berätta vad de faktiskt har gjort.

Och det är viktigt att riksdagshuset, som nu renoveras, blir tillgängligt för funktionsnedsatta personer, sa Pietikäinen.

FN sätter länderna på förhørsbänken

Maria Montefusco är projektledare för Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder. Hon berättade hur FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning används i en väldigt systematisk granskningsprocess. Finland kommer troligen att ratificera konventionen nästa år.

FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning ställer med jämna mellanrum frågor till de länder som har ratificerat konventionen, berättade Montefusco. Vid sidan av nationens officiella rapport skriver också funktionshinderorganisationerna i landet en alternativ rapport om hur väl eller illa konventionen följs i landet.

Därefter kallas landet till Geneve för ett förhör om hur landet tillämpar konventionen. De slutliga kommentarer som kommittén ger, kan funktionshinderorga-

nisationerna sedan använda i sitt påverkansarbete, förklarade Montefusco.

Privat vård i Sverige är inte samma sak som i Finland

Anne Eriksson är socialråd på Finlands ambassad i Stockholm. Hon betonade att man måste känna till en viktig sak när man läser nyheter om vården i Sverige. Begreppet privat vård betyder inte samma sak som i Finland. I det finska systemet får den som erbjuder privat vård sina inkomster till största delen av dem som anlitar vården, medan bara en liten del kommer från Folkpensionsanstalten.

Men i Sverige är den privata vården offentligt finansierad. Landstinget har rätt att samla in skatt, och betalar sedan både de privata och offentliga vårdcentralerna för den vård de har gett invånarna i landstinget.

Invånarna i landstinget har rätt att välja vilken vårdcentral de vill anlita, och de kan byta hela tiden.

Privata och offentliga vårdcentraler konkurrerar alltså om patienterna på lika villkor. I lagen står det hur mycket betalt vårdcentralerna maximalt får ta av patienterna.

Fri etablering för vårdcentraler och patientens rätt att välja vårdcentral gäller i

alla 21 landsting, men alla landsting har sina egna system för hur de löser detta i praktiken, berättade Anne Eriksson.

Ekonomiska brott

Det finns ett relativt bra utbud av vårdtjänsterna i Sverige, sa Eriksson, men hon berättade också om problem.

Till exempel har det funnits fifflande vårdcentraler som har tagit för mycket betalt genom att hålla kvar patienten i onödan för övernattnin. Nya vårdcentraler har i större utsträckning etablerats där det bor många och rikare människor. Primärvården har inte heller blivit billigare genom reformerna. ●

ROBIN LINDBERG
JURIDISKT OMBUD
SAMS

Vid en middag i Köpenhamn måste de levande ljusen släckas och allt dukas om, då det inte fanns plats för en rullstol vid det dukade bordet. [...] Alltför många har varit med om liknande upplevelser i vardagen, sa Pietikäinen.

Omöjligt att vara beredd på en synskada

Synkontrollen är över och du väntar på besked. Ögonläkaren sätter sig ner och ska precis ge dig sitt utlåtande. Kanske är det retinitis pigmentosa eller en långt gången makuladegeneration. Diagnosen är oviktig för dig, du är mer intresserad av hur det kommer att påverka ditt liv. Din syn håller på att försämrans och det finns ingenting du kan göra åt det. Hela livet rämnar och det är omöjligt att ta till sig vad ögonläkaren säger.

DET ÄR MÅNGA känslor som bubblar upp som nysynskadad. Att få tillbaka kontrollen över sitt liv tar tid. **Thomas Londen** är legitimerad psykolog och har specialiserat sig på funktionsnedsättning.

– Att få en diagnos kommer för många som en chock. ”Varför har det här hänt just mig?” är det många som frågar sig. Många känner en frustration och en osäkerhet till hur man ska klara sig. Det är ett känslokaos med många jordnära frågor.

Det viktiga är att inse att man inte är ensam om dessa känslor. Londen poängterar att alla känner olika och att det är fullständigt normalt med många svåra tankar och känslor i det här skedet. Depression, ångest och oro är vanligare bland synskadade än bland den övriga befolkningen. Statistiken är entydig och det finns inget rum för tolkning. Men hur tas detta upp i vården och rehabiliteringen?

– Det är mycket som brister i vården. Man fokuserar på synskadan i sig. En nysynskadad får en diagnos och en medicinsk förklaring. Problemet är att de psykosociala aspekterna och den emotionella sidan inte tas upp tillräckligt. Väldigt många synskadade som jag har träffat bär på ett tungt mentalt lass ännu flera år efter sin diagnos.

Varför?

– En orsak är att det är väldigt splittrat inom vården. Det är få som har en helhets-syn. De olika experterna befattar sig mycket lite med varandra. Jag skulle vilja att någon person eller ett team sätter sig ner med den

synskadade och funderar på vad det innebär att leva med synnedsättning och hur personen i fråga egentligen mår.

Eftersom psykisk ohälsa inte tas upp i tillräckligt hög utsträckning i dagens vårdkedja kan många synskadade tro att det är något fel med dem. Likaså tar man inte tillräckligt mycket upp de positiva aspekterna, personens eget potential och alla de skyddsfaktorer som finns. Men det är fullt normalt att må dåligt av att livet får en ny vändning.

– De svåra tankarna och känslorna och eventuell psykisk ohälsa måste avdramatiseras direkt från början. Det psykosociala stödet är viktigt. Det behöver inte heller vara en psykiater eller en psykolog som tar upp känslaspekten, Det kan vara en socialarbetare eller hälsovårdare som diskuterar det här och vid behov hänvisar till annan hjälp.

Inom FSS jobbar rehabiliteringshandledarna med just dessa frågor. Dessutom ordnas anpassningskurser och parkurser som belyser den mentala biten.

”Jag vägrar acceptera det”

Att må bra eller inte må bra handlar om att vara tillfreds med den du är. Det handlar inte nödvändigtvis om att acceptera läget, utan om att gå vidare.

– Jag glömmer aldrig en hörselskadad kvinna som med kraftig röst ställde sig upp på en kurs och sade: ”Jag kommer aldrig att acceptera att jag har fått en hörselskada, men jag kan leva med det”. Kommentaren var en bra påminnelse till oss professionella om hur viktigt det är att vi respekterar personers olika sätt att gå igenom processen och hantera processen. Som professionell borde man inte älta det här med att man måste acceptera en funktionsnedsättning utan utgå ifrån personens individuella sätt att hantera och beskriva det.

Det är mycket som inte påverkas av en synskada. Det är något som många synskadade glömmer i början när allting känns svårt.

– Det är viktigt att komma ihåg att graden av synskada inte korrelerar med graden av psykisk ohälsa. Med det försöker jag säga att det är andra faktorer som är mer avgörande i hur du mår, vilket är en positiv sak. Synskadan kan du inte påverka, men allt det andra går att ändra på.

För när allting kommer omkring är livskvalitet det som allting handlar om. Och livskvalitet kommer inte enbart med den vita kappen och andra hjälpmedel. God livskvalitet kommer från en meningsfull aktiv vardag och socialt umgänge.

När ska man söka hjälp, Thomas Londen?

När du märker att livet inte är som förut. Du saknar ork och motivation. Dina sociala relationer är inte som de var och du börjar få problem med att äta och att sova. Då är det viktigt att söka hjälp. Alla har vi krämpor både fysiska och psykiska, det betyder inte att man glider in i en depression, men när man inte själv klarar av att vända på situationen kan professionell hjälp vara nödvändig.

Gravt synskadade löper risk att begå självmord

Enligt en färsk undersökning från i år framkommer att blinda män i arbetsför ålder oftare begår självmord. Orsaken är arbetslöshet, ekonomisk svårighet och depression.

Undersökningen har tittat på statistik från 1989 till 2011 och jämfört antalet synskadade som begår självmord i relation till hela befolkningen. Även om det inte är många som begår självmord är ändå risken alarmerande stor. Bland männen i arbetsför ålder är risken nästan tredubbelt så stor. ●

▲ NU DÅ? Cristian Söderberg hjälper Svanhild Aaltonen att spara nummer i telefonen. Med dem blir telefonen mycket lättare.

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

”Många klarar inte av att ringa med sin telefon”

Under blindveckan ordnade Förbundet Finlands Svenska Synskadade och Svenska Synskadade i Östnyland en kurs i telefonanvändning för synskadade.

ATT KUNNA RINGA med sin telefon är något som alla måste kunna i vårt förlovade Nokialand. I föreningen Svenska Synskadade i Östnyland bad man därför förbundets it-ansvarsperson att hålla en kurs i telefonanvändning för alla som upplever telefonen som en krånglig manick.

– För tillfället har vi ett flertal medlemmar som inte själv klarar av att ringa upp någon med sin telefon. Tanken med kursen är att de här medlemmarna åtminstone med hjälp av snabbvalsnummer kan ringa numerupplysningen och nödcentralen, säger **Jonas Lindström** som är ordförande för distriktsföreningen Svenska Synskadade i Östnyland.

Telefonen är inget att vara rädd för.

– Som jag ser saken är en synskada för de allra flesta personer också frågan om ett kommunikationshinder. Ett sinne är helt eller

delvis ur spel. När man till den här soppan ännu blandar in en viss rädsla för ny teknik som en hel del av oss kan ha, så kan loppet vara kört, säger Lindström.

En av kursdeltagarna **Svanhild Aaltonen** är mycket nöjd med kursen.

– Man kan kanske tycka att telefonen är en liten sak, det finns ju större problem. Men att kunna använda telefonen är något som man absolut behöver i dagens läge. Speciellt när man varit van att själv sköta saker.

Aaltonen blev synskadad för fem år sedan och känner att hon ännu inte riktigt har koll på sin telefon.

– Jag har haft den här Dorotelefonen i fyra år nu, men klarar inte av att använda den. Jag kan ringa och ta emot samtal, men inget annat. Jag känner mig hjälplös ibland när jag till exempel får ett sms, säger hon.

Ett tips som hon fick på kursen var att använda sin förstöringsapparat för att se var bokstäverna finns på telefonen.

”Nu efter kursen tycker jag att jag kan mycket, men sen när jag kommer hem får jag se vad allt jag minns”, skrockar hon och fortsätter. ”Det känns skönt att märka att det finns många andra som också har svårt. Det är alltid en tröst.”

Cristian Söderberg är it-ansvarsperson på FSS. Enligt honom är det problematiskt att det inte längre tillverkas knapptelefoner med talsyntes och skärmläsare.

– Smarttelefoner går bra att använda också för synskadade, men det kan ibland vara ett för stort steg för många äldre. Nu finns det inte många alternativ att välja mellan.

Jonas Lindström håller med.

– Dessutom handlar det mycket om priset. En smarttelefon kostar betydligt mycket mer än en bastelefon, speciellt om man vill ha en Iphone som funkar bäst för oss synskadade. ●

Sök bidrag från Blomsterfonden

Förbundet Finlands Svenska Synskadade rfs fristående fond, Blomsterfonden, har lediganslagit bidrag att söka. Bidrag kan sökas både av synskadade privatpersoner, grupper av synskadade eller av FSS distriktsföreningar. Till exempel delas bidrag till ledsagning, syntolkning och deltagaravgifter. Syftet med understödet är att personer med synnedsättning får möjlighet att delta i motions-, rekreations- och kulturaktiviteter.

Blomsterfonden delar ut bidrag till evenemang, läger och kurser, som inte fått understöd från annat håll.

Ansökan fylls i på en ansökningsblankett som fås per e-post av FSS organisationsledare Matthias Jakobsson, matthias.jakobsson@fss.fi. Det går också att fylla i ansökan per post. Kontakta Matthias Jakobsson för ytterligare information.

Ansökningstiden är 1.1–31.3.2016. Ofullständiga ansökningar eller ansökningar som inte inkommit i tid beaktas inte. För mer information kontakta Matthias Jakobsson, tfn 044 080 8004.

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

”Det finns inget vi och dom”

Funkas vd Susanna Laurin beskriver sig själv som humanist ut i fingerspetsarna. Hon har alltid jobbat för att motverka orättvisor och drivs av olikhet.

SUSANNA LAURIN HAR fått begreppet delaktighet med bröstmjölken. Hon har alltid varit politiskt intresserad och har en bakgrund som musiker. Hon spelar flöjt och ger ut skivor.

– Alla har inte samma förutsättningar, men vi som fått förmånen att kunna hjälpa till, måste göra det, säger hon.

Susanna Laurin ser dåligt, men det är inte därför hon började på Funka. Att hon kom in på Funka är något av en slump. Hon blev headhuntad till en tjänst på Synskadades Riksförbund, SRF, eftersom de insåg att hon hade kunskap i något som inte många har. De behövde någon som förstod sig på affärer men också förstod sig på funktionshinder.

– Det är en gråzon där väldigt få känner sig bekväma i. Jag fick i uppdrag att vända några bolag som gick med förlust, och på den vägen blev jag kvar.

I sitt arbete på Funka jobbar hon för tillgänglighet. Funka ger råd och övervakar webbens tillgänglighet.

Från ideellt projekt till business

Funka är ett litet svenskt konsultbolag som grundades i mitten av 90-talet av den samlade svenska handikapprörelsen. Olika funktionshinderorganisationer förstod att internet var här för att stanna.

– Man startade en portal av funktionsnedsatta för funktionsnedsatta. Tanken var att samla information om det man kan behöva, både nytta och nöje. På sajten samlades information om bland annat färdtjänst, hjälpmedel, tecken- och språksteater och Paralympics. Det unika var att all den här informationen skulle publiceras på ett tillgängligt sätt och att

▲ **FY SKÄMS!** När Funka testade tillgängligheten på svenska kulturinstituts webbsidor var resultatet skrämmande. Resultatet var det sämsta de någonsin sett. Kultur verkar inte vara till för alla.

man skulle kunna ha en funktionsnedsättning om man jobbade som redaktör. Det tror vi att var ganska unikt på den tiden. För att lyckas var vi tvungna att snickra ihop ett eget publiceringssystem, säger Laurin.

Projektet tog slut, blev uppköpt och bolagiserat.

– Sedan år 2000 är vi ett privatägt konsultbolag. Vi säljer konsulttjänster om tillgänglighet och användbarhet.

Men Laurin hejdar sig snabbt.

– Fast vi tycker att tillgänglighet och användbarhet är samma sak. Man kan inte hålla på så där. Det finns inget vi och dom – alla är vi. Det vore idiotiskt att bygga system som funkar bra för synskadade men som har låg användbarhet. Vad skulle det vara för idé?, säger Laurin och skrattar till.

När Laurin började på Funka var verksamheten i full gång, men pengarna rasade ut.

” På webben finns enorma möjligheter till inkludering.

– Jag fick tre månader på mig att se om det fanns något som kunde göras för att rädda bolaget. Jag blev kär i affärsidén och framförallt i de personer som jobbade här. Det var en oslipad diamant. När jag efter tre månader lämnade min rapport till styrelsen berättade jag att det fanns hur mycket som helst att göra. ”Gör det då”, fick jag som svar och här är jag ännu.

Inte bara passiva användare

Informationstillgänglighet är enligt Funkas definition att alla människor oavsett förmåga ska kunna ta till sig information och utföra tjänster. Man ska alltså både kunna ta till sig information och vara aktiv själv.

Enligt Laurin är en av Funkas styrkor att de är ett vinstdrivande företag.

– Folk kommer till oss för att få en heläckande syn på tillgänglighet. Vi kan ur ett holistiskt perspektiv resonera kring tillgänglighet. Vi kan säga, ”Ja, punktskrift är viktigt, men det kanske inte är det ni ska satsa på just nu”. Det är inte rimligt att ha punkt överallt. Då är målgruppen med läs- och skrivsvårigheter större och därför är det viktigare att göra en lösning för alla.

Svenska myndigheter är Funkas största kundgrupp.

– I Sverige har vi 480 myndigheter ungefär. På tok för många om du frågar mig, men vi tackar och tar emot när de vill satsa pengar på att öka tillgängligheten. När en myndighet vill bygga en tillgänglig sida skulle de kunna ringa till SRF, men sen måste de ringa till hörselskadades riksförbund och till dyslektikerna osv. Det blir bökigt och i värsta fall

säger de emot varandra och har inte riktigt koll på det tekniska.

Enligt Laurin har funktionshindersorga-

nisationer ett stort ansvar att driva intressepolitiska frågor, men att handfast utbilda och ge it-stöd finns det inte resurser till.

– SRF i Sverige gör ett jättebra jobb på lokalnivå. De är jätteduktiga på att ge stöd till personer med synnedsättning. Men det här med komplexa IT-frågor har de svårt att hålla kompetensen uppe kring internt i organisationen.

Funka har också ett nätverk av personer med funktionsnedsättning utanför handikapporganisationerna.

– Unga engagerar sig väldigt lite i dessa organisationer. Flera av de större funktionshindersorganisationerna håller i princip på att bli pensionärsorganisationer. Det är inget fel med det, men för att förstå hela kollektivet av funktionsnedsättning måste man ha en större bild.

Att Sverige ligger i framkant när det gäller tillgänglighet beror enligt Laurin inte på lagar. Visst har Sverige ratificerat FN-konventionen om funktionshinder som ligger till grund för hela funktionshinderpolitiken i Sverige, men Laurin tror att mycket handlar om genuint intresse.

– Det finns en stor poäng i att ha lagar. Det visar vilket samhälle vi vill ha. Speciellt organisationer driver lagstiftning väldigt hårt. Men som konsult tror jag inte att lagen i sig är nyckeln. Jag tror inte att någon hoppar upp ur sängen på morgonen och utbrister att ”jess, idag ska jag inte bryta mot lagen” det går man inte igång på.

Går det att uppnå universell design?

– Om frågan innehåller att hela samhället blir universellt utformat så tror jag inte det någonsin kommer att ske. Däremot kan

vi absolut sträva efter inkludering, vilket jag tycker är ett mer relevant begrepp. Det är för svårt i den fysiska verkligheten, men på webben finns enorma möjligheter. Där är det egentligen bara en fråga om kompetens och i vissa fall resurser. Det blir inte design för alla men i varje fall för nästan alla.

Finland nästa

Funka håller på att utvidga. Företaget har redan kontor i Norge och i Spanien. Nu håller de på att nosa på Finland.

– Vi är 38 anställda just nu och vi fortsätter att växa. Finland känns som ett till oskrivet blad. Men man får vara väldigt ödmjuk när man kommer som svensk till sina nordiska grannländer. Alla tycker man är styv i korken redan innan man öppnat munnen. Och den kulturella skillnaden är mycket stor. En bra webbplats i Sverige är inte nödvändigtvis en bra webbplats i Norge eller Finland.

En liten känga vill Laurin ändå ge Finland.

– Det som är förvånande är att vi ser så lite Finland i EU. Jag har jobbat nära EU-kommissionen i 12–15 år och kan inte påminna mig om att jag har sett en enda finländare i de kommittéer och arbetsgrupper där vi diskuterar IT-tillgänglighet. Det är väldigt märkligt.

Vem är tillgänglighetens värstingar i Sverige?

– Transportsektorn, där skulle jag vilja ha skämsmössa på hela gänget. Att du skulle kunna jobba och sitta i rullstol är det ingen som tänkt på. Det finns inga 1-klass biljetter för rullstolsburna, du får sitta bland barn och hundar.

Mediebilden skrämmer

Inställningen i samhället är inte ännu inkluderande. Företag och allmänheten ser inte

funktionsnedsättning som en del av arbetskraften och samhället.

– Alla funktionsnedsatta som jag känner jobbar och hämtar sina barn på dagis, åker i kollektivtrafiken och gör precis samma saker som alla andra. Man ser inte denna aktiva högpresterande del av funktionsnedsatta framför sig, utan bara "offer" som vi behöver "ta hand om".

– Det här är min personliga åsikt, men jag tror vi kämpar mot rädslor. Jag tror att det värsta de allra flesta människor kan tänka sig är att få ett funktionshindrat barn eller att själv hamna i rullstol efter en trafikolycka. Det är den största ångesten. Näststörst är kanske att dö själv.

Enligt Laurin gör det här att det är svårt att få folk att tänka på funktionshindrade i allt de gör. För att uppnå tillgänglighet behövs detta.

– Vi vill inte se verkligheten. Alla de här högpresterande funktionshindrade finns inte i den allmänna bilden. Det skulle vara viktigt att låta funktionshindrade vara med i samhället och synas i media. Det behöver inte vara idolkillar som åker utan ben med barkbåt över atlanten. Det är för långt bort från verkligheten, utan vanliga människor.

– Enda gången man intervjuar en person med funktionsnedsättning är när man ska prata om någonting som har med funktionsnedsättning att göra. Man blir sin funktionsnedsättning. Det är helt fel.

Att tänka på tillgänglighet behöver inte heller betyda att man köper dyra konsulttjänster konstaterar Laurin.

– Ta in en praktikant i stället. Ha någon i huset som har funktionsnedsättning. Bara av det kommer ni att lära er av och det kostar ingenting. Man måste börja någonstans. Man måste se att människor är olika. När den kronan trillar ner – det är först då man kan börja. ●

AKTUELLT

Namninsamling för att befrämja punktskriften

SUOMEN SOKEAT RF har startat en namninsamling till stöd för punktskriften. I skrivande stund har 197 personer undertecknat adressen.

I Suomen Sokeats ställningstagande vädjar de till beslutsfattare att finansiera produktionen av punktskriftsmaterial och övrigt taktilt material. Dessutom vädjar de till att öka undervisningen av punktskrift.

”Olika sparkrav får inte försvaga produktionen av och undervisningen för blinda och synskadade. Genom att anordna kurser i punktskrift och genom att utöka produktion av taktilt material uppnås samma läs- och skrivfärdighet som seende i Finland har uppnått”, skriver de i adressen.

Suomen Sokeat konstaterar att det i dag är mycket billigare att producera material i punktskrift. De konstaterar också att datorer och tekniska hjälpmedel har gjort det lättare att ta till sig information för synskadade. Trots detta, finns det fortfarande ett stort behov av att lära sig punktskrift och befrämja

dess användning. Punktskrift utbildas inte i tillräckligt stor utsträckning, anser Suomen Sokeat.

”Med oro och bekymmer har vi fått höra att man har tonat ner behovet av att lära sig punktskrift och att man inte på ett tillfredsställande sätt har fört fram betydelsen av punktskriften. Genom att lära sig punktskrift förbättras livskvaliteten för en person med synnedsättning.”

Med dessa motiveringar kräver de att undervisningen i punktskrift effektivteras i samtligas sammanhang där arbete utförs med och för synskadade.

Du kan underteckna denna namninsamling genom att besöka http://www.adressit.com/pistekirjoituksen_puolesta.

Vad är en namninsamling?

Adress, petition eller namninsamling? Begreppet har många namn. En namninsamling görs som ett bevis på att många människor stöder en viss fråga. En namninsamling kan göras med papper och penna eller elektroniskt på inter-

net. En namninsamling innehåller ofta ett brev där man förklarar sin ställning och vad det är man vill åstadkomma. Brevet ska innehålla alla förändringskrav, så att det är tydligt att de som undertecknat adressen stöder just förändringskraven och inget annat. Till skillnad från ett medborgarinitiativ vill inte skaparna av en namninsamling förändra den finska lagstiftningen, utan främst väcka uppmärksamhet kring frågan. En namninsamling riktar sig till någon grupp, företag eller myndighet. ●

Biblioteket Celia har nya telefonnummer

Celias telefonnummer ändras från och med den 8.12.2015. Priset på samtal till alla Celias nya nummer är normal mobiltelefon- eller lokalnätavgift. Nytt nummer för telefontjänst på svenska är 0295-333 060. Övriga telefonnummer publiceras på www.celia.fi den 8.12. ●

Ny rehabiliteringsrådgivare för Åboland och Åland

Stina Nygård från Åbo är FSS:s nya rehabiliteringsrådgivare i Åboland och Åland. Hon inledde sin

tjänst den 1.12.

Nygård har de senaste 13 åren jobbat som ergoterapeut på Åbo stadssjukhus.

– Jag ser fram emot att börja jobba på FSS. Jag tror

att jag kommer ha stor nytta av min erfarenhet som ergoterapeut, speciellt när det gäller att avgöra funktionsförmåga. Det vill säga att avgöra vad man kan träna upp och när ska man ta hjälpmedel till hjälp.

Stina Nygårds telefonnummer är 050-595 4377 och hennes e-postadress är stina.nygard@fss.fi. ●

Svenska Yle: Vanvård på Kårkulla

Vårdare på Kårkullas enhet i Pargas vittnar om vanvård och psykisk misshandel, skriver Svenska Yle i november. Vårdarna vittnar om flera fall av vanvård där patienter exempelvis inte har fått akutvård. Informationen har inte heller nått anhöriga eftersom de två vårdarna som Yle talat med säger att Kårkulla inte velat att utomstående får insyn i verksamheten. Kårkullas samkommunsdirektör Sofia Ulfstedt är bestört när hon får höra anklagelserna och lovar att utreda saken. Det är inte första skandalen inom Kårkulla. Ett fall av vanvård vid enheten i Sibbo är uppe i rätten. ●

Källa: Svenska Yle.

Bästa bibban belönades

Celia-priset 2015 tilldelades Åbo stadsbibliotek. Biblioteket tar hänsyn till personer med läsnedsättning och erbjuder Celias talböcker på ett exemplariskt sätt. Bibliotekets ledning och hela personalen lovar att fortsätta utveckla tjänsterna ytterligare. ●

Ledsagarbiljett i nätbutiken

VR förbättrar tillgängligheten på sina tjänster. En länge efterlängtd rättighet blir nu verklighet. Nu kan man köpa en ledsagarbiljett direkt på nätet, vilket tidigare inte var möjligt. Detta gör att synskadade personer också kan utnyttja de näterbjudanden som VR erbjuder. Ledsagar-

Matti Hokkanen fick skrivpris

Aspa-stiftelsen belönade FSS:s medlem Matti Hokkanen i en skrivtävling. Tävlningen var indelad i två kategorier. De tävlande skulle skriva in berättelser om antingen ett lyckat boende – att på något sätt beskriva lyckan i att ha ett eget hem och bo självständigt. Eller beskriva hur drömhemmet skulle se ut. Matti Hokkanen vann huvudpriset i den andra kategorin: ”min dröm”, där han tar avstamp i ny teknik och bland annat beskriver framtidens bastubad.

– En svindlande parodi på ett smartsamhälle, som frigör både boende och deras gäster, för att inte tala om arbetstagarna, från alla fysiska begränsningar. Allting är digitalt i Hokkanens framtida värld, skriver tävlingsdomare Helena Hiila-O’Brien som motivering till vinnarbidraget. ●

AKTUELLT I DISTRIKTEN

Norra Österbottens Svenska Synskadade

Föreningens julfest firas på restaurang Strandis i Larsmo, onsdag 16.12 kl. 14–17.40. Vi bjuds på festligt program och julbord med många läckerheter. Pris 22 euro. Färdtjänst och egna bilar anlitas. Anmälningar till Ann-Sofie på Fyren, tel 7234 880 eller 050-3795 658 senast 11.12.

Kansliet är julstängt 21.12.2015–7.1.2016. Vi inleder verksamheten igen med föreningsträff tisdagen 12.1 kl. 18 på Fyren, då vi får besök av FSS punktskriftsansvariga.

Mimoselgruppen för damer med Ann-Mari Ekstrand, samlas varannan onsdag kl. 13–15 på Fyren, (jämna veckor). Sista gången för år 2015 är 23.12 och första gången år 2016 blir 13.1 kl. 13.

Onsdagen 13.1 börjar vi igen träna på gymmet på

Östanlid mellan kl. 11 - 12. Likaså startar vattengymnastiken 13.1, grupp 1 kl. 11.45 och grupp 2 kl. 12.30.

Punktskriftsgruppen inleder sina träffar måndagen 18.1 kl. 10 – 12.

Även handarbetsgruppen "Rätstickorna" inleder sina träffar 18.1, de träffas varannan måndag (udda veckor) kl. 12 – 14 på Fyren med Agneta Cederberg som ledare.

Ann-Sofie Grankulla har telefontid, mån–tors kl. 9–14, då hon är anträffbar på kansliet. Ifall ni har ärende till henne är det bra att ringa innan ni kommer, eftersom vi nästan dagligen har olika aktiviteter, kurser och träffar på Fyren. Tel nr: 06-7234 880 eller 050-3795 658.

Mera information om verksamheten på medlemsbandet och föreningsspalten i Österbottens Tidning på lördagar eller på www.fss.fi under länken distriktsföreningar och Norra Österbotten.

Välkomna med i vår verksamhet!

Låt oss få tända ett ljus, och på så sätt sprida julstämning och glädje till alla.

Styrelsen för Norra Österbottens Svenska Synskadade r.f. tackar medlemmar och personal både inom NÖSS, de andra distriktsföreningarna och förbundet FSS för gott samarbete under det gångna året och samtidigt tillönskar vi alla en God Jul och Ett Innehålls- och Framgångsrikt Nytt År 2016.

Ett meddelande från Ann-Britt Mattbäck:

När jag nu avslutar mitt uppdrag i FSS styrelse, vill jag tacka för visat förtroende och stöd från medlemskåren och för gott samarbete med styrelse och personal på FSS. Jag önskar er alla en varm och stämningsfull jul samt ett rikt och välsignat nytt år 2016!

Svenska Synskadade i Mellersta Nyland

Julen närmar sig med stormsteg, och verksamheten tar

paus på Hörnan. Vi kommer att ha stängt mellan den 17.12.2015–11.1.2016.

Vi vill tacka alla som aktivt varit med i föreningens verksamhet, och önskar alla en god jul och ett gott nytt år 2016. Föreningen önskar även en god jul och gott nytt år till alla distriktsföreningar och personalen på FSS.

Måndagsträffar hålls på Hörnan Parisgränden 2 A 3 i Arabiastranden, mellan klockan 13.00–14.30 om inget annat meddelas.

- 11.1.2016 Vi funderar och pratar kring vårens evenemang.

- 18.1 Bingo med Monica Andersson

- 25.1 Skivråd med Sune Huldin

- 1.2 Exotiska frukter med Monica Andersson

- 8.2 Rehabiliteringshandledaren Ann-Catrin Tylli kommer på besök.

- 15.2 Vi firar en försenad fastlagstisdag.

Övrig verksamhet

Rottingkursen startar 11.1 klockan 15.00–17.30. Vi har två kurser: kurs 1 håller på från 11.1–22.2 och kurs 2 den 29.2–25.4, med undantag den 21.3 då det blir påskpyssel för alla. Kursavgiften är 20 euro samt materialkostnader. Ifall du är intresserad att delta, anmäl dig till kansliet senast 11.1.2016.

Vattengymnastiken startar igen den 15.1 klockan 10.00 på Folkhälsans seniorhus, Mannerheimvägen 97. Det finns några lediga platser ännu. Kontakta kansliet för mera information.

Föreningen har reserverat åtta platser till Praktikums skönhetsalong, tisdagen den 19.1.2016 klockan 12.15. Du kan t.ex få fotvård 30 euro, ansiktsbehandling 45 euro eller maniky 25 euro. Bindande anmälningar senast 12.1 till kansliet. Behandlingarna bekostar var och en själv.

10.2 Vi åker till Borgå och får en guidad rundtur på Runebergshemmet. Efter guidningen äter vi lunch och dricker kaffe på Kajutan. Mera information om tider och priser kommer på medlemsbandet. Bindande anmälningar görs till kansliet senast 3.2.

28.1 Sportjournalisten Kaj Kunnas kommer och berättar om sitt arbete och vad han har upplevt inom sporten. Han har också lovat svara på frågor, så kom med och fråga vad du undrat över inom sporten. Vi startar klocka 18.00. Anmäl dig till kansliet senast 27.1.

Föreningens styrelse för 2016 Sune Huldin, ordförande; Kenneth Ekholm, vice ordförande; Monica Anders-

son, ledamot; John Campbell, ledamot; Barbro Gahmberg, ledamot och Camilla Hellstedt, ledamot.

Kansliets telefontid är måndag–onsdag från klockan 10.00–13.00, telefon 0400 269 553, e-post kansliet@ssmn.fi.

Hörnan ligger vid Parisgränden 2 A 3 i Arabiastranden. Kom upp och hälsa på eller ring och prata bort en stund. Väl mött på Hörnan

Svenska synskadade i Västnyland

Vi i distriktsföreningen önskar alla FS-läsare en god jul och ett gott nytt år!

- Årets julfest firas i vår traditionella stil lö. den 12.12 på restaurang GH Klubben i Ekenäs kl. 13.00–17.00 då vi njuter av program i adventstid med besök av Ekenäs Lucia och god julmat. Transport längs kända rutter. Anmälning senast måndagen den 7.12 till Eeva eller Birgitta. Se deras tfn – nummer nedan.

- Månadsträffen i januari infaller lördag den 9.1.2016 kl. 13.00 i Lyan. Som tidigare dricker vi kaffe och umgås med varandra varefter dagens gäst, urmakare Håkan Roos berättar gamla och nya

Ekenäshistorier. Transport till mötet längs kända rutter. För kaffets skull, anmäl dig senast den 7.1.2016 till Birgitta eller Eeva. Se tfn-nummer nedan.

- En allaktivitetskväll startar onsdag 20.1 kl. 17.00 i Lyan under ledning av Nicke Wikström. Anmälningar tas emot under januari av Fredrik Lindgren tfn 0400-384 784 kl. 16-20.00.

- Läsecirkel sammankommer i Lyan onsdagen den 27.1 kl. 16.00 i Lyan. Eeva Hanner leder. Anmäl dig till Birgitta.

- Herrklubben samlas i Lyan to. 28 jan. kl. 15.00. Anmäl dig till Hilding.

- Boccian fortsätter på fredagarna den 15 januari kl. 14–16.00 i Seminarieskolan, Ekenäs.

- Balanskursen fortsätter under våren. Närmare om tidpunkterna senare.

Om du vill anmäla dig till något av föreningens olika evenemang, ring då Eeva Hanner, tfn 050-595 4946 eller till ordf. Birgitta Nordström, tfn 044-336 8060.

Har du frågor som gäller kommande aktiviteter eller annat som gäller föreningen, kontakta då ordförande Birgitta Nordström eller sekr. Christel Eriksson, tfn 040-745 1933.

Vid frågor som gäller medlemskap och/eller syn-

hjälpmedel kan rehabiliteringsrådgivare Britta Nyberg kontaktas, tfn 050-561 2951.

Svenska Synskadade i Östnyland

Svenska Synskadade i Östnyland r.f:s julfest är måndagen den 14.12 kl. 17.00 på restaurang Hanna-Maria, Mellangatan 6, Borgå. Vi äter julfest som är 15€/person har julprogram och Lucia kommer på besök. Anmälningar senast den 10.12 i Borgå till Stina tfn 0400 596 250 eller till Kajutan på tisdagar kl. 9–13 tfn 019 581 115. Lovisaborna anmäl till Jonas tfn 040 964 4672 Välkommen!

Svenska Synskadade i Östnylands januari månadsträff är lördagen den 23.1 kl. 13. Lovisaborna anmäl er till Jonas tfn 040 964 4672 senast torsdag 21.1.

Svenska Synskadade i Östnyland r.f önskar er alla en God Jul och ett riktigt Gott Nytt År 2016.

Vasa Svenska Synskadade

God jul och gott nytt år till-önskas alla FS-läsare, per-

sonalen på FSS och alla distriktsföreningar i landet från styrelsen för Vasa Svenska Synskadade och Febe.

Kansliet och Lyktan håller julstängt 18.12.2015–10.1.2016 Kurserna på Lyktan avslutas i mitten av december.

Föreningen kommer att göra nya beställningar från Almanda Reklambroderi i Malax enligt följande: collegetröjor, college med huva och dragkedja (huppare), pikétröjor och vanliga t-skjortor, alla med långa ärmar. Det finns möjlighet att få föreningens logo med namn broderad på. Många olika färger finns. Fyra olika modeller finns på Lyktan till påseende fram till beställningen är klar. Mera info gällande pris och dylikt ger Febe.

Årets sista medlemsträff hålls tillsammans med Mimoselgänget onsdag 16.12 kl. 13–15 på Lyktan med en glögg och pepparkaketräff i musikens tecken. Vi får lyssna till Noomi Elfving som sjunger och spelar tillsammans med oss. Ulla-Britt Ingmans vikarie, Heidi Forsbacka deltar också. Alla medlemmar är välkomna till träffen! Anmäl er senast 14.12 till Febe!

Punktskriftskurserna (på Lyktan) startar igen torsdag 21.1 kl.10–11.30 och 12–13.30. Alla som är intres-

serade av att lära sig punktskrift är välkommen med. Är du nybörjare, hör av dig till Febe på förhand.

Vattengymnastik i samarbete med Folkhälsan startar i Smedsby, söndag 10.1.2016. Grupp 1 kl. 12.45–13.30 och grupp 2 kl. 13.30–14.15. Ledare är Emma Storvall och Antonia Prinsen. Vattentjumppa håller på till och med söndag 3.4 med undantag av påskdagen.

BOCCIA (på Folkhälsan Wasa i Eksalen) startar på nytt onsdag 27.1 kl. 11–12, och därefter fortsätter Boccian varannan onsdag, jämna veckor fram till och med 18.5.2016. Ifall salen skulle vara upptagen någon gång, meddelas i föreningsspalten och på medlemsbandet.

Gällande kursen Trivselcafé Mimosel som hållits i samarbete med Folkhälsan, meddelas senare när den startar på nytt och vem som kommer att kursen. Följ med på medlemsbandet och i föreningsspalten i Vasabladet.

Balansträning kommer inte att fortsätta på Lyktan efter nyår. Medlemmarna uppmanas istället att delta i den balansträning som Folkhälsan ordnar i Wasahuset på fredagar. Sittande balansträning hålls kl. 10–10.45 i Glaskabinettet och stående kl. 12–12.45 i Eksalen. Balansträningen startar fredag

22.1.2016. Ledaren meddelas senare.

Julgröt i Närpes – Vi sjunger ut julen på ”tjugondagknut” onsdag 13 januari 2016 i Närpes Församlingshem. Medverkan av diakon Patrica Strömbäck och kantor Sam Lindén. Lasse Eriksson sjunger också med och för oss. Bussen startar från Oravais om intresse finns och subventioneras av föreningen! Hela dagen kostar endast 10€/person. Bindande anmälan senast 11.01.2016 före kl. 14.

Januariträff på Lyktan hålls tisdag 19.1 kl.13 med info om IT-teknik av Andreas Kanto. Han berättar om den teknik som just nu finns på marknaden och förevisar de hjälpmedel som vi har på Lyktan. Sista anmälningdag är torsdag 14.1 före kl. 14.

Alla anmälningar görs till distriktssekreterare Febe Mörk under kontorstid, måndag–torsdag kl. 9–14 på telefon 045-321 3320 eller per e-post:vasasynskadade(at)gmail.com. Du hittar även info om oss på <http://www.fss.fi/sv/distriktsforeningar/vasa> samt på vår facebookside: <https://www.facebook.com/vasasynskadade>.

Har du frågor utöver kanslitiden, kontakta ordförande Patrik Paulin, tfn 045-330 4468.

Åbolands Synskadade

Åbolands synskadade r.f. önskar alla medlemmar, distrikten och förbundets personal samt nya styrelsen en riktigt fridfull jul och ett gott nytt år.

Vi tackar även för förtroendet samt det ökade samarbetet mellan distrikten. Vi ska samarbeta, samarbeta och samarbeta för en bättre framtid tillsammans.

Traditionell Julfest blir det den 16 december på Centret klockan 15.00. Sune kommer med Julmusiken och Stjärnkocken Tommy Gråhn har lovat bjuda på överraskningar, vilka vet vi inte. Åbo Lucia med flera med. Priset är 35 euro per person. Väl uppmött och transporter ordnas från Kimito och Pargas.

På planering är ”Sinnens dag” i samarbete med Svenska Hörselskadade i Åbo r.f. till senare i januari 2016. Vi återkommer med mera information via medlemsbandet tidningen FS och andra kanaler.

Kontaktuppgifter till föreningen är: ordförande Birgitta Storbacka telefon 0405 867 179. Vice ordförande Rolf Rönqvist telefon 0400 736 567. Gun Fröberg telefon 0408 336 630. Distriktskoordinator Håkan Ström telefon

0400 151 322 tisdag till torsdag klockan 10.00 till 16.00. Kontakter och anmälningar till dessa personer.

Ålands Synskadade

Simning på Folkhälsans Allaktivitetshus fredagar kl. 12–13. Sista tillfället för den här terminen är fredagen den 4 december. Start igen 8 januari 2016.

Punktskriftskurs på Ankaret, onsdagar kl. 11.30–14.30. Uppehåll fram till 12.1.2016.

Boccia på Ankaret, torsdagar kl. 12–15. Vid frågor kontakta Fjalar Nylund på tel. 21882.

Borstbinding på Ankaret, måndagar kl. 11.30–14.30

Bowling, kontakta organisationssekreteraren vid intresse.

Julfest på Ankaret onsdagen den 16 december, lucia med följe besöker oss. 3-rätters middag, bindande anmälan. Närmare info kommer i lokaltidningarnas kalendrar samt i taltidningen.

Månadsträffar på Ankaret kl. 18.00 andra måndagen i månaden. Mera info i lokala

tidningarnas kalendrar samt i taltidningen.

Syntolkningen fortsätter som vanligt med teaterbesök och biobesök. Har du önskemål, hör av dig till organisationssekreterare Bettina Gröning.

Organisationssekreterare, Bettina Gröning finns anträffbar på Ankaret, Johannebovägen 7, måndag – tisdag, torsdag – fredag, säkrast före kl.12.00. Tfn 018-19670 E-post: aland.syn@aland.net. Ordförande Börje Troberg, tfn 0457-5300977.

Vi önskar alla en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År!

ANNONS

Brailledagen 2016

Brailledagen 2016 firas på Norra Österbottens Svenska Synskadades verksamhetscenter Fyren, tisdagen den 12.1 klockan 18. Tessa Bamberg och Tor Hanner, som ansvarar för punktskriftsundervisningen inom FSS, besöker Fyren. De informerar och inspirerar till praktisk användning av synskadades skriftspråk.

Trevligt program, samvaro och kaffeservering utlovas. Välkommen med!

ANNONS

Sinnenas dag

FSS, Svenska Hörselförbundet och Svenska pensionärsförbundet ordnar tillsammans ett gratis seminarium kallat "Sinnenas dag", onsdag 20.1.2016 kl. 10–15. På seminariet kommer det att finnas en erfarenhetstalare med synnedsättning och en med nedsatt hörsel. Också sakkunniga läkare är på plats. Det bjuds på lunch och kaffe.

Mer information kommer att finnas på www.fss.fi i januari. Välkommen med!

God jul alla medlemmar!

FSS:s styrelse och personal önskar alla medlemmar en fridfull och god jul!

Kanslitet håller julstängt mellan den 21.12.2015 och 3.1.2016.